

Příloha č. 1 kroniky

Obec Brňany

(Příloha č. 1 – Historie obce od pravěku, přes středověk až do novověku.)

Protože kronikáři obce, při psaní aktuální kroniky došlo, že obci chybí dokument, který by připomněl jak pravěké osídlení okolí obce, tak i její středověkou historii, rozhodl jsem se, aby nedošlo ke kontaminaci nové kroniky historií, kterou kronikář nezažil o vydání této přílohy č. 1 s cílem, vytvořit letmý průřez dějinami obce v období o kterých v obecních kronikách není žádný záznam. Necht' následující řádky poslouží k osvětě i zábavě čtenáře.

Období pravěku:

Na sklonku poslední doby ledové, putovali pravěcí tzv. magdalénští lovci po Vltavě a dále po Labi, aby se na čas utábořili v dolním Poohří a založili tu své osady. Kromě lovu se zabývali i rybolovem v blízké Ohři, která před mnoha tisíci léty oplývala množstvím ryb, zejména lososů. Část magdalénských lovců putovala k dnešním Libochovicím, kde zanechala v blízkosti Poplží své kulturní památky, jiná část směřovala na západ, směrem k dnešnímu Žatci.

Jedna ze skupinek magdalénských lovců tábořila při svém putování proti proudu Ohře v prostoru dnešních obcí Keblic a Brňan a zanechala tu v cihlářské hlíně, tzv. žlutce památku na svůj dávný pobyt.

Shora uvedené tak potvrzuje pravěké osídlení oblasti, o čemž svědčí i archeologické nálezy v okolí obce, které jsou již popsány v literatuře a archeologové jim věnovali mnoho slov ve svých vědeckých pracích, nejméně, jak je uvedeno v publikaci Archeologického ústavu ČSAV v Praze, Výzkumy v Čechách z roku 1973, kde se k obci Brňany uvádí v období 1945-1973 tyto pravěké nálezy, které evidovalo litoměřické okresní muzeum:

- 1) KULT: Volutová, ml. neolit/ st. eneolit (patrně KNP), šňůrová, halštat (?). LOK: Pole J od obce, závlahový systém. OKOL: Průkopy pro potrubí, výzkum VIII. - IX. 1963. NÁLEZ: 1 kostrový hrob šňůrový, testovány profily II sídlištních objektů.
- 2) KULT: Šňůrová. LOK: Patrně katastr obce. OKOL: Ze školní sbírky převzat v r. 1962. NÁLEZ: Kamenný sekeromlat fasetovaný.
- 3) Srv. též Bohušovice—mlékárna.

Období středověku:

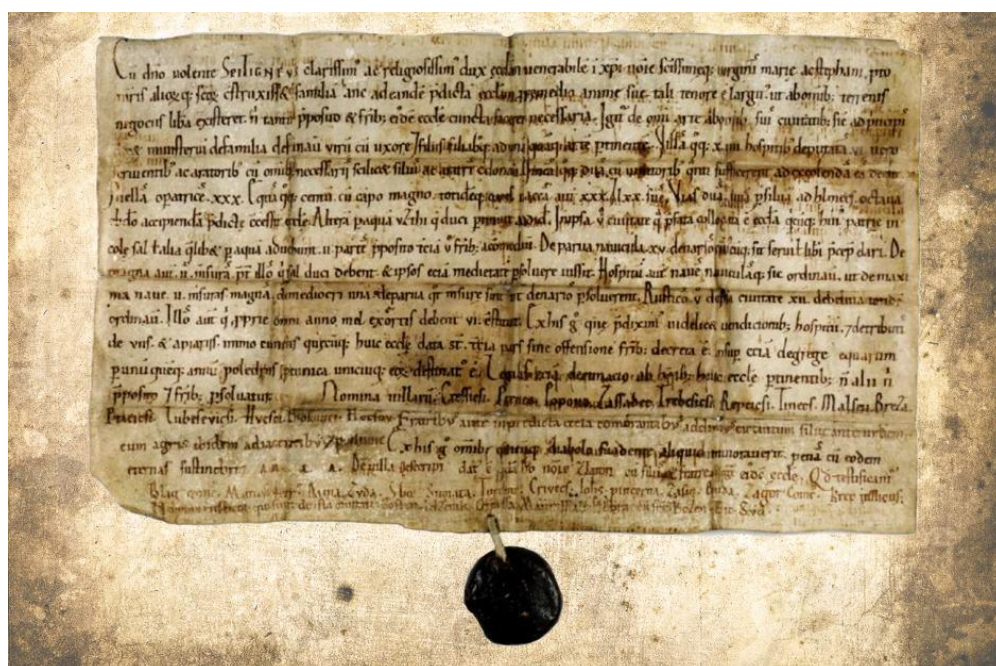
Toto období by se dalo krátce shrnout tak, že Obec Brňany se prvně zmiňuje kolem r. 1057 v zakládací listině litoměřické kapituly. Obec byla od roku 1226 do roku 1782 s různými přestávkami ve vlastnictví premonstrátského kláštera v Dokšanech, nicméně na tomto místě se patří dodat, že to nebylo jen takto jednoduché a rozhodl jsem se sepsat z různých zdrojů i podrobnosti, jak se obec z téměř tisíc let historie vyvíjela.

Jak bylo uvedeno, první písemná zmínka o vsi Brňany pochází z r. 1057, kdy se jméno vsi objevuje v darovací listině knížete Svyatopluka II. a která se týká založení litoměřické kapituly, nicméně na základě této listiny svůj název a původ odvozuje množství obcí v okolí. Zmíněná listina vzbudila mnoho vášní, když se i velikáni dějin v čele s Františkem Palackým o pravosti listiny, která má dokonce tři varianty dokázali hádat, a to František Palacký ve svém díle znal jen varianty dvě. Platí však, že první písemná zmínka o Brňanech v listině zní „Brennaz (čti Brňás v jiné variantě listiny Bremass) Jacob nutritor equorum cum terra, tedy v překladu: v Brňanech chovatel koní Jakub s půdou..., se nachází právě v latinsky psané zakládací listině litoměřické kapituly a vztahuje se ke zmíněnému roku 1057.

Z tohoto pak vyplývá i název obce, který vykládá Antonín Profous, což byl středoškolský učitel a odborník na toponomastiku, ve svém díle a Brňany popisoval jako osadu lidí, žijících při brné, tj. blátivé, kašné vodě, přičemž obdobný původ je uváděn i v nepříteli vzdálené Brné nad Labem. Název obce Brňany, je tedy pravděpodobně odvozen ze staroslovanského přídavného jména "BRNEN" s dnešním významem "kašný" resp. "blátivý". Jak bude

uvedeno dále, byl název obce v průběhu staletí různě modifikován, Bernan, Bernnen (1226), Brnryan (1396), Brňany (1486). Důvodem pro volbu zmíněného pojmenování mohl být rozbahněný terén v blízkosti obce či po deštích zakalená voda řeky Ohře. Protože řeka byla v minulosti významným prvkem pro obživu obyvatel, byl jí tak přiřknut veliký význam, což ovšem několikrát vedlo k velkým záplavám a dokonce i zániku několika vsí, konkrétně sousední Peleše o čemž napíšeme dále. K názvu obce lze ještě doplnit, že Brňany jsou v ČR jediné, nemají další bližší určení polohy, jako je to u sousedních Brozan nad Ohří či Bohušovic nad Ohří.

Originál Zakládací listiny litoměřické kapituly z roku 1057, byl vystaven knížetem Svytikhněvem II. Listina, která se dochovala, jak je uvedeno výše, ve třech variantách, je majetkem Katedrální kapituly u sv. Štěpána v Litoměřicích. Nyní ji schraňuje Státní oblastní archiv v Litoměřicích. Listina je navíc obecně považována za nejstarší dochovanou listinu v Čechách. A to přesto, že se v zásadě nejednálo o listinu, ale o pamětní zápis.

Zakládací listina litoměřické kapituly:

Tento zápis měl navždy připomínat, že na Dómském vrchu, kde ještě v 11. století stávalo důležité přemyslovské hradiště, nechal řečený kníže založit svatoštěpánskou kapitulou, čímž jedno z několika přemyslovských mocenských center v Čechách povýšil. Nové kapitule věnoval několik vsí i s poddanými, stejně jako vinice, cesty či „každoročně hříbě ze stáda klisen na oděv jednomu každému z bratří“. A závěrečná formulka nezcizitelnost majetku ještě pojistila: „Kdokoliv by na radu ďáblu něco ze všech těchto věcí umenšil, s ďáblem propadne věčným trestům. Amen. Amen. Amen.“

Vzhledem ke skutečnosti, že obec Brňany bude v následujících letech úzce spjata s premonstrátským klášterem v Dokšanech, je třeba pro pochopení souvislostí uvést, že ve 12. století byly počátky premonstrátského řádu velmi slibné. Už za života jeho zakladatele, svatého Norberta z Xanten, se premonstráti těšili velké oblibě a velmi rychle se jejich učení rozšířilo po Evropě. Téměř okamžitě po vzniku řádu (zhruba 20 let po založení konventu ve francouzském údolí v Prémontré) se

premonstráti usadili i v Českých zemích, nejdříve na pražském Strahově, poté se dostali i do vesnice jménem Dokšany a do dalších míst. Premonstrátský klášter v Dokšanech existuje a funguje dodnes, klášter byl nově obnoven, poté co byl Josefem II. zrušen v období josefínských reforem.

Po smrti knížete Soběslava I. usedl na uvolněný vládnoucí stolec synovec předchozího knížete Vladislav II., byl zvolen českými velmoži, kteří ho upřednostnili před synem knížete Soběslava I., který nesl také jméno Vladislav. Kníže Vladislav II. společně se svou manželkou Gertrudou Babenberskou, která byla dcerou Leopolda III. Rakouského a vnučkou císaře Jindřicha IV., založili v Čechách a na Moravě několik premonstrátských klášterů. Jedním z nich byl právě klášter premonstrátských sester v Dokšanech nad Ohří. Vznik premonstrátské kanonie v Dokšanech je zahalen tajemným hávem, protože dodnes není známo přesné datum, kdy byla kanonie založena. Je to způsobeno tím, že původní zakládací listina, jenž by určila přesnou dobu vzniku, již neexistuje. Z dostupných pramenů se odvozuje, že by klášter mohl být založen roku 1143, nebo 1144.

V Českých zemích se církvi nevyhnuly období vzestupu a úpadku. Tyto dějinné výkyvy ovlivnily i vývoj a život premonstrátského řádu nejen v dokšanském klášteře, ale i v okolních obcích, které byly pod správou kláštera. Klášter v Dokšanech už od prvního roku od svého založení získal mnoho příznivců a stoupenců. Za počáteční prosperitu vděčí klášter právě knížeti Vladislavovi II. a jeho ženě Gertrudě. Oni si premonstrátský řád velmi oblíbili a hned po založení obdarovali dokšanský klášter mnoha statky. To umožnilo klášteru prosperovat

i v době, kdy v českých zemích nebyla situace církevním řádům dobře nakloněna.

V roce 1226 český král Přemysl Otakar I. vydal listinu, v níž přiznal dokšanskému klášteru jeho statky a potvrdil tak listinu vydanou knížetem Vladislavem II., jenž shořela spolu se zakládající listinou kláštera při požáru v roce 1200. Kromě statků klášteru v listině potvrdil i několik privilegií a práv.

V podrobnostech se pak odkazují na historii kláštera v Dokšanech, kde je podrobně zaznamenáno, jak bylo s majetky nakládáno, nicméně jde o rozsáhlé bádání, které nemá samo o sobě vliv na obec Brňany, lze z toho však vyčíst, jaké pohromy, ať už přírodní nebo světské, klášter v Dokšanech potkaly a pokud došlo k povodni v Dokšanech, jistě zasáhla i obec Brňany a okolí, případně když ve válečných letech byl napadán klášter, jistě se válka dotkla i Brňan. Následuje tedy jen přehled hlavních událostí, které se týkaly obce a ovlivnily její rozvoj.

Přemysl Otakar I. touto listinou klášteru mimo jiných potvrdil držení dnes již zaniklé vesnice Peleš, které se dále budeme rovněž věnovat. Díky této listině víme i o dalších osobách, které klášter v předchozích letech obdarovaly. V potvrzovací listině z roku 1226 je uvedeno, že daroval Brňany Oldřich z Čenkova dokšanskému klášteru, stejně tak v dalších zdrojích pak, že Markéta z Čenkova na premonstrátský klášter v Dokšanech nezapomněla a věnovala mu v r. 1226 Brňany (Bernan). Je tak zřejmé, že majiteli obce tak byli v této době páni z Čenkova.

V dalším období pak probošt dokšanského kláštera Konrád si na papeži Řehořovi X. vymohl listinu sepsanou v roce 1273, jež

oznamovala, že papež klášter přijal pod svou ochranu a potvrdil jeho statky (např. se jednalo o vsi Mury, Peleš, Rohatce, Oleško, Libotenice, Kopisty, Dušníky, Martiněves, Krabčice, Chotěšov, Vojnice, Dolní Zálezly, Kravaře a mnoho dalších)

V roce 1276 byly potvrzeny klášterní práva a majetky také králem Přemyslem Otakarem II., který na jejich potvrzení sepsal dvě listiny. V jedné z nich potvrzuje vše, co bylo klášteru uděleno Václavem I. v listině z roku 1249. Ve druhé listině klášteru potvrdil listinu, jenž byla vydána jeho praotcem Přemyslem Otakarem I. v roce 1226.

Pak následovalo jedno z výše zmíněných období úpadku. V době Oty Branibora, když byl poručníkem budoucího krále Václava II., přišel doxsanský klášter o mnoho majetku, který ukoristili jeho sousedé, protože nebyl nikdo, kdo by jim v tom zabránil. Proto probošt kláštera Sifried požádal Václava II. o pomoc, když se po letech dostal k vládě a opravdu usedl na český trůn. Král Václav II. vydal roku 1290 listinu, ve které doxsanskému klášteru jeho majetek vrátil. Taký je v listině připomenuto, že vymáhat zakladatelských práv nad klášterními statky nemůže nikdo proti vůli doxsanského kláštera nebo bez jeho zvláštního svolení. Také je upozorněno na to, že kdo by výše zmíněné nerespektoval a jednal by tak proti královské vůli, upadl by u něj v nemilost. Probošt Sifried byl velmi schopný a zemřel roku 1295.

Probošt Dětrich (zvaný také Theodorik), který do funkce přišel roku 1328 dosáhl roku 1331 toho, aby klášteru král Jan Lucemburský obnovil a stvrdil jeho privilegia a majetky udělené českými králi v těchto listinách: Václava I. pocházející z roku 1249,

Přemysla Otačkara II. z roku 1276 a Václava II. vydanou v roce 1290.

Po svém velkém hospodářském vzestupu ve 13. století, přišlo období, kdy začal klášter ztrácet své dobré postavení. Už během první poloviny 14. století ztratil došanský klášter některé své majetky, které byly v této době dávány do zástavy. Toto období úpadku vyvrcholilo za vlády krále Václava IV., jenž hojně zastavoval došanské statky, aby získal peníze. To vyvrcholilo tím, že v držení kláštera zbyly pouze statky v bezprostředním okolí kanonie – to, co vlastnila v době krátce po svém založení.

Ani po smrti Václava IV. Se postavení kláštera nezlepšilo, ba naopak, během husitských válek byl klášter vypleněn a vypálen, a tak se řeholnice musely uchýlit do Litoměřic, kde mohly během husitského řádění setrvat. K tomu došlo nedlouho po začátku husitských bouří, kdy zasahuje válečná vřava Litoměřický kraj. Již v průběhu roku 1420 se do Litoměřic uchyluje mnoho katolických duchovních z Prahy. Ve městě nějakou dobu pobývá i císař Zikmund, jenž zde nechává svou manželku Barboru Celskou i královnu Žofii, vdovu po Václavu IV., následně však císař odjíždí. V únoru 1421 se do Litoměřic odebírá arcibiskupská konzistoř, jež pak v dubnu odchází dále do Žitavy. Koncem května přichází k městu s vojenskou silou Jan Žižka, jehož útok však Litoměřičtí zvládnou odrazit; 29.5.1421 se však přesto poddávají Pražanům.

Žižka se odebírá k Roudnici a jeho pozornosti nemůže uniknout blízký Došanský klášter. Podle legendy se jeho zničení podaří vojákům až napodruhé, když se velitel prvního vojenského oddílu Daniel Unčička k podpálení kláštera neodhodlá. Druhý výsadek se už zdaří a klášter 7. července 1421 víceméně lehne

popel. Klášter byl husity zničen, vykraden a nakonec byl vypálen. Sestrám se podaří včas utéci, přičemž některé nacházejí útočiště v Roudnici, jiné v okolních lesích. Jejich tehdejší počty lze těžko určit, všechny však následně našly útočiště v Litoměřicích, kde žily z almužen a přivydělávaly si domácími pracemi. V důsledku reálného (byť dočasného) zániku kláštera dochází brzy k faktickému rozchvácení došanského majetku, kdy Litoměřice zabírají devět klášterních vesnic, dalších se zmocňují Pražané a svěřují je do správy litoměřickému hejtmanu Hynkovi z Kolštejna.

Vedle bezprostředního fyzického ohrožení se ovšem o dalším osudu Došan a jiných klášterů rozhoduje i na vyšší úrovni. Císař Zikmund, hodlající převzít po svém zemřelém bratru českou královskou korunu a zřejmě pevně věřící v brzké urovnání nepokojů, zoufale postrádá finanční i lidské zdroje. Přistupuje tedy ke krokům, které sice volili i jeho předchůdci, ovšem v nové formě a násobně vyšší míře – k zástavám majetku církevních institucí. O tom všem svědčí i písemné doklady.

Císař Zikmund tak pokračoval v zástavě klášterního majetku, až z někdejšího došanského rozsahu zbylo jen málo. K tomu všemu se v roce 1432 díky deštům opět vylilo Ohře z koryta. Povodeň zničila to, co bylo zaseto, a tak na příští rok trápila Došany a okolí neúroda.

V prosinci 1436 - podobně jako blízké Bohušovice nad Ohří - připadly Brňany Litoměřicím, jako odměna krále Zikmunda za jejich hold při jeho vjezdu do královské Prahy. Již roku 1456 udělil král Vladislav došanskému klášteru právo zakoupit všechny jeho bývalé statky zpět (viz dále) a Brňany byly Došanským vráceny

roku 1474 a zůstaly v jejich majetku další tři století, až do zrušení kláštera v roce 1782.

V přehledu zástavních listin, jak ho uvádí Stanislav Bárta ve svém díle „Zástavní listiny Zikmunda Lucemburského na církevní statky (1420–1437)“, se jich Dokšanského kláštera týká šest, z toho dvě z let 1420/21 a čtyři z roku 1436, konkrétně Brňan se týká zmínka v zástavní listině ve znění:

„Brňany, Bohušovice, Německé Kopisty, Dušníky, Rohatce, Chvalín, Oleško, Nučnický, Libotenice a 11 poddaných a vinici v Dolánkách – zastaveno 10.12.1436 městu Litoměřice za 600 kop gr. – šlo skutečně jen o formální potvrzení aktuálního reálného stavu.“

Situace se změnila až v roce 1436, tedy se vydal probošt Děpold do Prahy, aby získal pro Dokšany potvrzení všech práv, majetku a privilegií. Císař Zikmund toto všechno následujícího roku potvrdil. Situace kláštera se začala následně lepší a kanonie se začala opět rozrůstat.

Po smrti císaře Zikmunda Lucemburského v roce 1437, byl následujícího roku korunován českým králem Albert Habsburský. Královské korunovace se zúčastnil i probošt Děpold společně se strahovským opatem.

V druhé polovině 15. století a téměř až do nástupu Habsburků na český trůn se dokšanský klášter snažil získat své ztracené majetky zpět. Vymohl si od králů listiny, které jim povolovaly vykoupit zastavené statky, ale protože byl klášter v

dluzích, nemohl si výkup dovolit. Situace se začala lepší až za probošta Jana IV., který začal pronajímat klášterní statky a pozemky, které klášter měl, aby získal peníze a mohl tak klášter v budoucnu odkoupit zpátky ty pozemky, co ztratil anebo byly dány do zástavy.

V roce 1453 usedl na český trůn Ladislav, od něj 23. srpna 1456 ve Vídni získávají druhé listinné ubezpečení, že nebude zastavovat jejich majetek. Originál listiny se nezachoval, nicméně opis je obsažen v Dokšanském urbáři. Oproti Zikmundově listině už neobsahuje výčet statků, které se Ladislav zavazuje nezastavovat, nýbrž vyjadřuje obecně královu vůli nezastavovat nic dalšího a dává proboštu Děpoldovi explicitní právo žádat zpět a vyplácet všechny klášterní statky, jež drží kdokoliv jiný a nemá na ně od krále či jeho předků zápis.

Bohužel kanonie byla ve velkých finančních potížích, proto si nemohla své ztracené majetky vykoupit zpátky. Jindřich Berka z Dubé vrací v roce 1457 dokšanskému klášteru Kravaře i s veškerým příslušenstvím (lesy, louky...), které ke statku náleželo. V tomto roce také zemřel král Ladislav a na trůn usedl Jiří z Poděbrad. Dokšanský probošt Děpold zemřel v roce 1461 po dlouholetém setrvání ve své proboštské funkci. Za jeho nástupce byl zvolen Václav z Louky, který se po celou dobu, kdy byl proboštem, snažil přestavbu a opravu kláštera a měl velmi dobré vztahy se strahovským opatem. Po smrti krále Jiřího z Poděbrad v roce 1471, usedl na trůn Vladislav Jagellonský, který po smrti Matyáše (v roce 1490) získal i uherskou korunu.

I Vladislav Jagellonský pokračoval v praxi zástav. V pátek 26.11.1479 navyšuje zástavu za došanské vsi Brňany a Bohušovice pánu Vilému z Konic a na Kamýku, a to výrazně, ze 600 kop grošů z doby císaře Zikmunda na 750 kop grošů a nadto 100 zlatých uherských a 100 zlatých rýnských. Z o tři měsíce mladší písemnosti ze dne 14.2.1480, kterou už vydává Vilém, vysvítá, že Brňany a Bohušovice byly už předtím císařem Zikmundem zastaveny Litoměřickým. Sám obě obce odkazuje Bohuslavu Kaplíři ze Sulevic a na Košťálově. V sobotu 15.3.1505 pak král Vladislav zaručuje dědicům Tobiášovi, Zdeslavovi a Janu Kaplířům ze Sulevic, že nesmějí být vyplaceni nikým jiným než českými králi či Došanským klášterem. Na rubu této listiny svědčí pak nedatovaná poznámka, že obce byly vyplaceny.

Zmíněné listiny Viléma z Konic a na Kamýku a Vladislava Jagellonského obsahují tento text:

„Já, Vilém z Konic a na Kamýku, oznamuji listem tímto přede všemi lidmi, kdež čten nebo čtúcí slyšán bude. Jakož mám majestát najjasnějšího kniežete a pána, pána Vladislava, krále českého, markrabě moravského etc., pána mého milostivého, jímžto jeho královská milost majestátu slavné paměti císaře Zikmunda ráčil jest potvrditi, kterýž učinil pánuom Litoměřickým na vsi, zejména Bohušovice a Brňany, příslušející k klášteru došanskému su mu v šesti stech kopách grošův českých od téhož pána císaře zastavené a zapsané. Jakož pak dobrá vuole nadepsaných měšťan psaná a od nich mně na ten jistý císařský majestát a na ty vsi učiněná to v

sobě šíře drží a zavírá, že mi jich postupují tú dobrou vůlí na ten na-
 depsaný císařský majestát a na ty vsi již jmenované učiněnou i také majestát královský jeho milosti, jímžto také jeho milost potvrditi nadepsaného císařského majestátu i ráčil jest mi k dříve jmenované sumě to jest k již psaným šesti stem kopám, na týchž všech již psaných připsati a přiraziti sto sedmdesát a pět kop grošův širokých českých dobrých stříbrných rázu pražského, sto zlatých uherských a sto zlatých rýnských, jeho královské milosti ode mě puojčených a také svou dobrou vůlí i všechno právo mé mně od jeho královské milosti i od nich dané a zapsané dávám po své smrti konečně a odkazuji dobrovolně i s tú lúku, kteráž tu u Brňan leží, urozenému a statečnému rytíři, panu Bohuslavovi Napléři z Sulevic a na Rošťálově a dědicom jeho, tak aby on nebo oni ty jisté listy držal anebo držali a jich požíval anebo požívali, tak jakož ten majestát i ta surchu dotčená dobrá vůle v sobě svědčí beze vše překážky všech jiných přátel svých i budoucích. Tomu na potvrzení a pevnou jistotu svou vlastní pečeť přivěsil sem k tomuto listu dobrovolně a připrosil sem urozeného pána, pána Litvína z Klingštejna a slovutných panoší Václava z Kladna a na Lovosicích, Petra ze Lstiboře, Oldřicha z Duban a Kunše z Tloskova, že jsou své pečeti na svědomie věci surchu psaných vedle mé přivěsili k tomuto listu. Jenž jest dán a psán léta od narození Syna Božího Císárieho čtyřstého osmdesátého, v pondělí, den svatého Valentina.“

15.3.1505 **M**y, **V**ladislav, z **B**oží milosti uherský, český, dalmátský, chorvátský etc. král, markrabě moravský, lucemburské a slezské knieže a lužický markrabě etc.: **O**znamujem listem tiemto všem, že jsme prošení jménem slovuťných **T**obiáše, **Z**děslava a **J**ana, bratří **N**aplěře z **S**ulevic, věrných našich milých, jakož mají a drží v jistých sumách a zápisech předkuov našich i také v našich vsi **B**rňany a **B**ohušovice se všemi a všelijakými příslušnostmi a celým a plným panstviem, abychom jim a dědicóm jich při držení a užívání jmeno- vaných vsí některú milost naši učiniti ráčili, tak aby je tiem volněji a bezpečněji jmieti, držeti a jich požívati mohli. **A** jichžto takové snažné prosbě milostivě nakloněni jsúce pro služby jich mnohé a věrné, které jsú nám týž **T**obiáš, **Z**děslav a **J**an, bratři **S**ulevic, činili a činiti mají a povinni budú, čím nás k sobě milostivějšieho pána poznají s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomiem a radú věrných našich mocí královskú v **Č**echách tuto jsme nadepsaným **T**obiášovi, **Z**děslavovi a **J**anovi, bratřím **N**aplěřóm z **S**ulevic, milost učinili a listem tiemto činieme, aby nadepsané vsi **B**rňany a **B**ohušovice s jejich příslušenstviem v těch sumách a zápisech, kteréž na těch vseh zapsané mají od předkuov našich králuov českých i také od nás, je jměli, drželi a jich požívali nynie i budúcie, nejsúc z těch vsí a zboží bez své vuole od žádného splacování, leč od nás aneb budúciech našich králuov českých neb od těch osob kostela a kláštera toho, kterýmž by ta výplata spravedlivě příslušela, a to když bychme my aneb budúci naše a ... unie k

svému vlastnímu jmění, držení a požívání vyplatiti chtěli, to my i také učiniti můžeme a moci budeme a jinatz... jim podle znění zápisuov jejich napřed věděti a po vyjití roku a času vypovědileho položiec jim sumu jich zápisnú podle znění listuov a zápisuov jejich vcele a úplnie, kterýžto příjmúc mají nám aneb těm osobám duchovním, kterýmž by spravedlivě náleželo, a povinni budú svrchu psaných vsí Brňany a Bohušovice se všemi a všelijakými jich příslušnostmi postúpiti a list tento i s jinými, kteréžby na to jměli, navrátiti bez zmatku a všelijaké odpornosti. A jestliže bychme my aneb budoucí naši králové čeští aneb ty duchovníe osoby, kterýmžby ty vsi příslušely, vyplatiec chtěli je komu jinému zastaviti, pak kterou barvú aneb kterakkoli jinak nemáme my ani oni té moci jmieti, ale máme my i také oni zase týmž Tobiášovi, Zdešlavovi a Janovi, bratřiem, aneb dědicóm jich postúpiti v též sumě, v kteréžto vyplatí, a výše nic. Uedle znění zápisuov, v kterýchž často pasné vsi s jich příslušenstviem zastavené a zapsané jsú, je jměli, drželi a jich požívali i s dědici a budoucími svými, a to bez naší, budouciech našich i všech jiných lidí všelijaké překážky. Tak a s tú milostí, kteráž se na- hoře vypisuje, pak-li bychme my aneb budoucí naši králové čeští, dali komu jinému výplatu na těch vsecch napřed dotčených, buď z ne- paměti aneb omylu, to nemá činiti žádné moci, ani které pevnosti nynie i budoucie. Ndož by list tento jměl svrchu psaných osob a dědi- cuov jich s dobrú a svobodnú volí chcem, aby tomu příslušelo plné práva všech věcí nahore i dole psaných. Tomu na svědomie pečeť naši

královskú k tomuto listu přivěsiti jsme kázali. Dán na Budíně tu sobotu před Květnú nedělí léta Božieho tisícieho pětistého pátého a království našich uherského patnáctého a českého třicátého čtvrtého.

V úterý 24.10.1480 zastavuje probošt Václav Duchkovi z Brňan, jeho manželce Kateřině a jejich dědicům pozemky a hony, které přísluší k popluží v Peleších, včetně louky od řeky k drahám, a s právem žnout si trávu za klášterní chalupou na Peleších. Zástavní částka činí 15 kop gr. m., roční úrok 40 gr. m. a výpovědní lhůta půl roku.

V úterý 5.5.1484 zastavuje probošt Václav Martě z Brňan a jejím synům Jírovi a Janovi za 20 kop gr. m. louku s ostrůvkem u Brňanky s platem 1 kopy gr. ročně.

Za dva roky poté zastavuje probošt Václav v neděli 24.4.1486 náhradou za dluh 20 kop gr. m. Benešovi z Brňan, jeho bratru Bartošovi a jejich dědicům louku mezi lesem Peleš, panskou loukou pana Kaplíře a vodou s ročním platem 1 kopy gr. m.

Text zástavy:

„Probošt Václav, převorka Šofie, podpřevorka Dorota, Anna a celý konvent uznávají, že dluží 20 kop gr. Benešovi z Brňan, jeho bratru Bartošovi a jejich dědicům a zastavují mu v té části louku ležící vedle lesa Peleš i s příslušenstvím za roční úrok 0,5 kop gr. na sv. Jíří a sv. Navla, a to až do splacení, které má

klášter dát půl roku dopředu vědět - na sv. Jiří nebo sv. Pavla. Kdyby držitelé potřebovali louku prodat, mají dát klášteru vědět též půl roku dopředu, a pokud by ji nemohl vyplatit on, mohou ji za stejnou částku a pod stejným úrokem zastavit jinému člověku. Držitelé nemají být zatěžováni žádnými dalšími poplatky včetně berní, klášter se jich má zastat.“

Probošt Václav roku 1493 si na králi Vladislavovi vymohl listinu, v níž král dovoloval klášteru vykoupit své zastavené statky a také Doksanům potvrdil majetek, který měly v držení.

„My, Vladislav, z Božie milosti uherský, český, dalmátský, chorvátský etc. král, markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc., oznamujem tiemto listem všem, že jakož nábožný náš milý Václav, probošt kláštera doksanského zákona premonstrátenského má list dostatečný najjasnějšího pána Ladislava, uherského a českého krále šťastné paměti, újce našeho milého, v kterémž listu král Ladislav proboštu Dyopoldovi a náměstkóm jeho dává to povolenie, aby mohli zbožě, zapsaná a zástavnátémuž klášteru příslušející, zase vyplatiti, pakli by která taková zbožě kto bezprávně držel, nemaje na to dostatečné spravedlnosti. Taková zbožě jmenovaný král témuž proboštu a náměstkóm jeho pod pokutú nemilosti navrátiti prikazuje, přitom také aby nižádný z budúcích jmenovaného krále žádných zboží od téhož kláštera zapisovati, zastavovati a odlučovati nemohl. Pakli by z omylu nebo z opomenutíe komu taková která zbožie zapsána a

zastavena od téhož kláštera byla, ti zápisové žádné moci a pevnosti aby neměly, jakož pak ty všechny kusy list jmenovaného krále Ladislava v sobě šíře drží a světleji ukazuje, kdežto my k prosbě již psaného Václava, probošta, téhož listu krále Ladislava ve všem jeho znění, kusích a artikulech tak, jako by tuto slovo od slova vepsán byl potvrdili jsme a tímto listem potvrzujem a přitom při všem, což týž list v sobě drží, jej, probošta surchu psaného, a konvent téhož kláštera zuostavujem milostivě, chciece tomu, aby přitom při všem týž probošt i budoucí proboštové a konvent jmenovaného kláštera zuostavení a zachováni byli bez všelikého přerušenie nyní i budoucně. Tomu na svědomie pečet naši královskú přivěsiti jsme kázali k tomuto listu. Dán na Budíně v úterý po svaté panně Kateřině léta Božieho tisícieho čtyřstého devadesátého třetieho, království našich uherského čtvrtého a českého třímecietmého léta.“

V době, kdy byl Václav z Louky proboštem, se opět dostalo dokšanskému klášteru slávy a začal být oblíben, počet řeholnic začal utěšeně stoupat a měl se vyšplhat až na číslo čtyřicet.

Probošt Václav z Louky, v době svého působení zastavil Ostrov u Brňan a vše, co k němu náleželo, Václavovi Kohlovi z Brňan, poté, v souvislosti s vykoupením klášterního majetku - Veltrus, prodává probošt Václav v pátek 14.9.1494 ostrov u Brňan s loukami a vodou Brňankou za 60 kop gr. m. Václavovi z Brňan, který ho již dříve užíval. Zatímco dříve platil ročně 4,5 kopy, nyní bude platit 2. Pokud by na něho přišla nouze a klášter musel ostrov

vykoupit, zaplatí mu jen 50 kop, protože 10 kop klášteru odkázal. Probošt Václav zemřel v roce 1501 a za jeho nástupce byl zvolen Jan III. Cipra, jenž byl dokšanským proboštem pouhé dva roky, než zesnul. Během svého vedení kláštera se ho snažil zbavit dluhů, aby následně mohli vykoupit své zastavené statky. Proto také pronajal kus lesa u Tiškova a klášterní zahradu u Českých Kopist.

„14.11.1503 **M**y, kněz **J**an, z milosti **B**ožíe probošt kláštera doksanského řádu premonstranského, panna **L**idmila, převora, panna **D**orotka, subpřevora, panna **A**нна, kantrix, i vešken konvent tichož kláštera vyzná- váme tímto listem obecně přede všemi lidmi nynějšími i budoucími, kdež čten nebo čtúce slyšán bude: **J**akož jest nebožtík kněz **V**áclav, probošt kláštera doksanského dobré paměti, předek náš milý, zastavil pro potřebu konventskú vostrov u **B**rňan, k tomu vodu **B**rňanku, pokud vostrov háže svými mezmí znamenanyými, a což k tomu vostrovu náleží se vším příslušenstvím opatrnému **V**áclavovi **N**ohlovi z **B**rňan, kterýžto vostrov držial jest mnoho časuov v té zástavě v sumě jmenované v šedesáti kopách miešenských i žiadal jest nás i toho slavného konventu napřed psaný **V**áclav, abychom jemu toho vostrovu, i což k tomu náleží, přijali aby to v držení měl dědicně. **M**y, napřed psaní kněz **J**an, probošt, i ten slavný konvent, znamenauše lepší náš užitek z toho vostrovu mieti klášteru našemu s radú přátel našich milých k tomu naklonění jsúce k jeho žádosti to jsme učinili z jednostajné vuole, že ten vostrov prve jmenovaný i to, co k tomu náleží, prodali sme napřed psanému **V**áclavovi dědicně, dědicom a budoucím jeho,

totiž meze a práva, jakož sme sami drželi a požívali, aby mohli toho užívatí, buď proda ... záduší dáti, profrajmarčiti neb kterakkoli ... což se jim zdáti a líbiti bude na ty grunty, kteréžnalezěji klášteru doksanskému přede dvěma kmety nebo přede ... maje tento list, aby tůž moc měl toho vostrovu užívatí, a což k němu náleží, svobodně tak, jakožto nepřed psaný Václav, dědicové a budoucí jeho učiniti z toho co by chtěli nebo chtěl, jakožto svým vlastním beze vše překážky každého živého člověka i bez překážky kněze probošta, nynějšího i budoucího, i všeho konventu. **A** tomu jest často psaný Václav přidal dvacetí kop na miešeňský groš počítajíc ctihodnému knězi Janovi, proboštovi, i tomu slavnému konventu, jenž toho činí, osmdesát kop miešeňských nebo čtyřiceti kop grošův českých. **T**aké tyež Václav k tomu se jest podvolil a poddal ctihodnému knězi proboštovi nynějšímu i budoucímu i tomu konventu, že má platiti a dávatí napřed psaný Václav i jeho dědicové a budoucí úrok rozdielně na svatého Jiříe dvě kopě miešeňské nebo kopu grošův českých rázu pražského nebo konečně dvě neděle po svatém Jiří tyež na svatého Pavla hned potom dvě kopě miešeňské nebo kopu grošův českých rázu pražského nebo dvě neděle po svatém Pavle bez odporu všelikterakého. **P**ak-li by napřed psaní Václav, dědicové i budoucí jeho tomu dost nečinili a toho úroku napřed psaného na ty časy neplatili, aby těm držitelóm nebo držiteli ten vostrov, i což k tomu příslušie, byl odjat od kněze pro(b)šta nynějšího i budoucího i od toho konventu, a toho vostrovu, a což k němu náleží, užívatí, dokudž

by toho úroku nedali ne- bo nedal. **A** kdyby ten úrok dán byl svatojiřský nebo svatohavelský, má nebo mají toho vostrovu zase užívati jakožto svého vlastního bez překážky všelikterakého člověka, přitom panství sobě pozůstavujíc na tom gruntu, kterýž kněz probošt v drže- ní bude, mají toho užívati. ... ližto tento list šíře ukazuje, ... slavný konvent. Také se toto oznamuje, jestliže by nap- řed psaný Václav, dědicové nebo budoucí jeho chtěl nebo chtěli ten vostrov, a což k němu náleží, prodati, mají nebo mieti bude předkem nabíed... probošta nynějšího i budoucího i toho slavného konventu, jestliže by se jim zdálo, koupiti má jim nebo mají té ..., zač by stálo a dobří lidé schválili. Pak-li by se jim nezdálo koupiti, mají tak prodati na ten způsob, jakož napřed psa... tím právem Brňanským, aby se spravovaly, kteréž náleží k těm gruntům svrchupsaném a nikam jinam ... vody Brňanky, kto chtěl často psanému Václavovi nebo jeho budoucím jakú překážku činiti v honění... kněz Jan, probošt nynější i budoucí, mají ... za správu státi a je obhajovati, jakož v své úročníky a pla ... lepší jistotu pečet naši proboštskú i pečet naši konventskú s naším jistým svědomím i s celým ... k tomuto listu dobrovolně. Jenž jest dán a psán léta od narození Syna Božího Tisíecího, pětisteh... po svatém Martinu.“

Následně pak v další sérii zástav v pátek na Nový rok 1507 zastavuje za 2 kopy gr. m. probošt Stanislav louku na Peleši Janovi a jeho manželce Anně a jejich dětem Vítovi a Dorotě, a to do konce

života posledního z nich. Jedná se o louku, kterou zastavil už probošt Václav Pavlíkovi z Brňan. Probošt Stanislav ji původně chtěl vykoupit zpět, ale nakonec se rozhodl pokračovat v dosavadním stavu, jen se změněným smluvním partnerem – novými uživateli se stali Pavlíkovi přátelé Jan, jeho manželka Anna a jejich děti Vít a Dorota za plat 1 kop gr. na sv. Jiří a sv. Havla, a to na dobu jejich života.

Někdy během svého funkčního období zastavuje probošt Stanislav kvůli velkému nedostatku prostředků louku u pelešského brodu Křížovi z Brňan, jeho manželce Bonuši a jejich dceři Dorotě, a to do konce života posledního z nich. Cena činí 20 kop. gr. m. a na úrocích mají platit 2 kopy ročně. V případě, že by před vyplacením zemřeli všichni tři, má se louka vrátit do rukou kláštera a dluh má být prominut. Roku 1524 se pak probošt Jan dostává k opětovnému řešení louky u pelešského brodu. Z původních majitelů, jimž ji probošt Stanislav prodal, zbývá už jen dcera Dorota, která původní smlouvu podstoupila Janu Černému z Brňan, jeho manželce Martě a jejich synu Staňkovi s dodatkem, že v případě úmrtí všech tří má louka připadnout jejich dcerám Aničce, Markétě a Kateřině. Hodnota louky zůstává stejná (20 kop gr. m.), stejně tak roční úrok 2 kopy gr. m.

„25.10.1524 Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorotha, kantorka Anna a celý konvent shrnují osud louky vedle pelešského brodu, kterou probošt Stanislav zastavil za 20 kop gr. a pod úrokem 1 kopy gr. Křížovi, jeho manželce Bonuši a dceři Dorotě a kterou jediná už žijící Dorota odstoupila Janu Černému z Brňan, jeho manželce Martě a jejich synu Staňkovi, a stanovují, že ji má řečený Staněk po smrti rodičů užívat sám

a po jeho případné smrti má pak louka připadnout jeho sestrám **Aničce, Markétě a Kateřině. Po smrti všech těchto jmenovaných držitelů má louka opět připadnout klášteru bez toho, že by klášter musel něco splácet.**

Z 9.2.1520 pocházejí dva opisy záznamů register pro obyvatele Brňan a Dolánek, jimiž mezi ně probošt Jan s konventem rozděluje luh a travník na Peleši, které mohou využít jako sad či louku. Lidé z Dolánek mají nadto povinnost poskytnout případnou pomoc, kdyby klášter potřeboval kamení.

„**Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Doroška** dávají za 7 kop gr. a nadále pak za plat 2x ročně na sv. **Jíří** a sv. **Navla** 6 kop gr. luh **Peleše** u vsi **Brňany** lidem z **Dolan** a **Brňan** na jejich žádost a přimluvu opata z **Břevnova**. **Pozemek** mohou využít jako sad, louku nebo cokoli jiného ke svému užitku, převést ho však mohou jen člověku robotnému, **dolanští brňanským** či obráceně, a převod se má konat podle práva a knih. **Mají též přispívat na vyhlášené berně.**“

Dalším významným došsanským proboštem se stal Jan IV. Puchaver (někdy uváděn i jako Buchauer). Tento probošt měl s králem Ludvíkem Jagellonským velmi dobré vztahy a získal od něho tři listiny. V první listině získal klášter potvrzení všech svých statků a privilegií. V druhé získal došsanský klášter výkupní právo pro své zastavené statky. Ve třetí listině je obnovena ztracená klášterní pečeť, na které se nachází Panna Marie s pláštěm a císařskou korunou, v pravé ruce drží malého Ježíše Krista a v levé

ruce nese žezlo. Pod ní se nachází štít, který je rozdělený na dvě části – v pravém poli se nacházející počáteční písmena královského jména, korunované L. V levé části se nachází bílý lev. Najdeme zde i nápis:

*„Sigillum majus praepositi **D**oxanensis“- tj. velká pečeť probošta doksanského. **I**n soukromé pečeti doksanského probošta je sv. **M**aterna oblečený do biskupského roucha.*

Co se majetku týkalo, tak probošt Puchaver se zapsal jako prodejce Ostrova u Brňan a všeho, co k němu náleželo, o prodej byl požádán uživatelem Václavem Kohlem z Brňan, kterému, jak je výše uvedeno probošt Václav z Louky Ostrov u Brňan zastavil. Václav Kohl z Brňan nejprve žádal, aby konvent prodloužil držení i pro jeho potomky a získal tak na ostrov dědičné právo. Probošt Jan IV. s prodloužením souhlasil. I Václav Kohl z Brňan měl svou platbu (40 kop českých grošů) vyplácet na dvě části – na sv. Jiří a na sv. Havla. Následně pak probošt Jan Puchauer, o třicet let později, 8.11.1524 tento zatím pouze zastavený ostrov Václavu Kohlovi za dalších 20 kop. gr. m. (tj. celkově tedy 80 kop gr. m.) a 4 kopy gr. m. ročního platu prodává, tentokrát do dědičného držení.

*„8.11.1524 Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Doroška, kantorka Anna a celý konvent převádí za 20 kop gr. a plat 2 kopy gr. na sv. Havla a sv. Jiří Václavu Kohlovi z Brňan do dědičného držení ostrov u Brňan i vodu Brňanku, která s ním sousedí, jež měl v zástavě za 60 kop gr. už od dřívějšího probošta Václava. **I**n případě převodu musí Václav Kohl nejdříve nabídnout ostrov k odkupu klášteru; teprve v*

případě jeho nezájmu ho může převést na někoho jiného, ovšem též práva brňanského. „

V této listině z roku 1524 (možno 1503) odpovídá probošt Jan křadně na žádost Václava Kohla, aby mu klášter prodal ostrov u Brňan s příslušenstvím k dědičnému držení. Všechny tyto statky už drží po mnoho let v zástavě za 60 kop gr. míš., za prodej nabízí dalších 20 kop. Navzdory prodeji ovšem musí i nadále odvádět klášteru dvakrát ročně (na sv. Jiří a Havla nebo vždy dvě neděle po těchto památkách) 2 kopy gr. míš.; kdyby opomněl či nemohl, bude mu ostrov až do zaplacení dluhu odebrán.

V roce 1517 prodává Václav Nydroch Hanutické mlýniště, které měl v držení, litoměřickému občanovi Jiříkovi Krajčiemu a i jeho potomkům, se všemi právy, jaké měl sám Václav Nydroch. Probošt Jan IV. pronajal v roce 1520 ves Vražkov společně s poli a loukami třinácti vražkovským poddaným. Dále pronajal louky patřící k vesnici Peleš.

9.2.1520 Probošt Jan, převorka Lidmila, podpřevorka Dorota, kantorka Dorotka mladá, cirkátorka Anna a celý konvent reagují na stížnost Karla, poddaného břevnovského opata Jakuba, rychtáře Petra, kmeta Šimona Hovse a Míky i všech lidí, kteří patří dohsanskému klášteru či břevnovskému opatovi, že jim voda ubírá trávník Peleše, a přidávají jim náhradou další kus trávníku, který mohou využít jako sad či louku za plat 8 kop gr. na sv. Havla a sv. Jiří, nebo dvě neděle poté. Stejně tak jim k užitku postupují luh, který je vedle

zmíněného trávníku. Zároveň se vymíní, že v případě, kdy by klášter potřeboval kamení, mají řečení lidé poskytnou koně nebo - pokud koně nemají - pomoc s nahládkou a vykládkou.

Podle některých zdrojů pak teprve v roce 1551 došanský klášter Brňany vyplatil a získal je zpět.

POZNÁMKY - Stav kláštera a majetku:

Ze shora uvedeného vyplývá, že vrchní vlastnictví kláštera nad majetkem zůstávalo jednotlivými převody netknuto a klášteru za předané statky náležel určitý plat. Oproti zástavě nebyl prodej časově omezen splacením dlužné částky klášterem, za dar zase příjemce zprvu neplatil.

Některé předměty smluv se v rámci souboru opakuji. Ostrov u vody Brňanky s vodou a příslušenstvím je nejdříve proboštem Václavem zastaven jakémusi Václavovi z Brňan (podle nadpisu Václav Vavřincovic) a posléze proboštem Janem prodán Václavu Kohlovi z Brňan. Pravděpodobně jde o téhož adresáta.

Cena je většinou vyčíslována v míšeňských groších či jejich kopách, někdy bývají uváděny i české a jejich vzájemný konverzní poměr (2 míšeňské = 1 český). Až na smlouvu o České Kopisty s městem Litoměřice z roku 1482, kde se původních zástavních 400 kop gr. navyšuje o dalších 200, se nikde jinde tak vysoká částka nevyskytuje. Nejvyšší zástavní částka je 60 kop gr. míš. za ostrov u Brňan (na vyplacení Veltrus), navýšená posléze o dalších 20 za

prodej. Roční plat bývá bývá v groších a jednotkách kop; splatný je na sv. Jiří a sv. Havla či několik týdnů po těchto památkách.

Možná symbolicky sto let po téměř smrtící ráně začínají Došany ve 20. letech 16. stol. v mnoha ohledech novou nadějnější etapu života. Rokem 1522 se začíná vést došanský urbář, světi se kostel, žehnají zvony. Bylo to zřejmě výrazem konečně získané energie k nadhledu a možnosti nežít už jen pro samotné zachování života.

Královské listiny:

První skupinu začíná chronologicky nejstarší dochovaná listina z r. 1436, dochovaná v originálu i přeloženém opisu. Císař Zikmund se v ní v autorizační formuli zavazuje, že „s dobrým naším rozmyslem a s jistým vědomím naším podepsané zboží od starodávna k témuž klášteru příslušející, totiž..., slibujeme tímto listem“ napotom nezapisovat ani jim neodnímat. Další listinou tohoto druhu je vyjádření krále Ladislava Pohrobka z r. 1456, v němž „nábožnému Děpoldovi, řečeného kláštera proboštovi, i jeho potomkům dáváme a půjčujeme odpuštění, moc i všecku možnost“ vyplácet zboží a věci, jež byly kýmkoliv odcizeny a komukoliv zastaveny bez právoplatného královského zápisu. Král zároveň zajišťovací formuli zavazuje sebe i své nástupce, že z klášterního jmění nebude nic dalšího zapisovat a zcizovat, a případné takové jednání prohlašuje předem za neplatné. Tuto listinu pak přináší probošt Václav roku 1493 ke králi Vladislavovi, který ji potvrzuje („my k prosbě ... téhož listu krále Ladislava ve všem jeho znění, kusech a artikulech tak, jako by túto slovo od slova vepsán byl, potvrdili jsme a tímto listem potvrzujem“). Vladislavův syn Ludvík poté r. 1519 třemi listinami symbolicky uzavírá století zmatku od

začátku husitských nepokojů. V první z nich opakuje úmysl nic dalšího klášteru neodnímat, zároveň ale přidává: „pochtivým proboštu a všemu konventu téhož kláštera došanského... k tomu povolujem a moc dokonale dáváme, kdež by se koli jakých vsí nebo zboží, k témuž záduší příslušejících, doptali, an předky našimi zapsané, neb jakžkoli na díle nebo na všem odcizené jsou, aby je vypláceli a k svému držení a užívání přivésti mohli.“ V druhé listině, asi nejkrásnější z celého souboru, král Ludvík „Janovi, proboštu, a budoucím proboštům kláštera došanského dali jsme a tímto listem dáváme napřed pečeť... K tomu také sekretem jmenovaného probošta obdařujem.“ Listina svou formou i stylizací odpovídá typu listin, jimiž se udělují erby a pečeti. Pro vyobrazení pečeti i sekretu byl uprostřed textu vynechán obdélníkový prostor, do něhož posléze malíř zpodobil oba tyto ověřující prostředky podle zevrubného popisu, který dispozice listiny obsahuje. Třetí konfirmační listinou pak Ludvík „všecka privilegia, svobody a obdarování od nahoře dotčených předků našich dané, kteréž nyní mají aneb kterýchž se potom doptati budou moci a jich dosáhnú ... obnovili jsme a potvrdili a tímto listem mocně tak, jako by v tento list zas slovo od slova všecka vepsána byla.

Došanský urbář začíná na prvních dvaceti listech registry přehledem dávek a robot, která klášteru od různých lidí z různých obcí přísluší. Obsahuje město Litoměřice (32 zápisů), Volešek (5), Hoštěnice (8), Nový Dvůr (16), Chvalín (8), Vražkov (15), Rohatce (8), Dolánky (19), Dušníky (11), Malé Nučnický (5), Brňany (14), Došany (3), Krabčice (14), Rovné (4), město Roudnice (7+6 zápisů ohledně gruntů v Krabčicích), Brozany (8) a Kmetiněves (3) a Černuc (3).¹⁶⁴ Podle souhrnného zápisu z konce urbáře patří v tu dobu k Došanům následující pozemky: Dolánky (3¼ lánu), České

Kopisty (5 lánů bez $\frac{1}{4}$), Malé Nučičky ($1\frac{1}{2}$ lánů), Voleško (2 lány), Rohatce (5 lánů a $1\frac{1}{2}$ čtvrti), Chvalín ($4\frac{1}{4}$ lánů), Dušníky (3 lány), Nový Dvůr ($3\frac{1}{2}$ lánů bez půl čtvrti), Hoštěnice ($\frac{3}{4}$ lánů), Vražkov ($5\frac{1}{4}$ lánů), Krabčice (9 lánů a provázek); celkem tedy (podle zápisu) 43 lánů a provázek,

Vojtěch Kyšperský Vřesovec z Vřesovic

Podle Dějin konfiskací v Čechách po roce 1618 se připomíná, že Vojtěch Kyšperský Vřesovec z Vřesovic, který byl zúčastněn na vzpouře českých stavů proti císaři v 17. století nabyt v r. 1620 v Brňanech poplužní dvůr s lukami u zaniklé osady Peleš. Jeho jmění "k pokutě za účastenství na vzpouře ujato bylo" a dvůr navrácen vč. vsi Brňany klášteru došanskému zřejmě v r. 1630. Vojtěch Vřesovec odešel pro náboženské přesvědčení z české země a v r. 1631 se vrátil se saskými vojenskými jednotkami do Čech a ujal se "mocně" statku Brňan. Konfiskační komisí frýdlantskou byl 25. ledna 1634 opět zbaven všeho jmění.

Kaple Bolestné Panny Marie a Jana Nepomuckého

V obci pak stojí kaple Bolestné Panny Marie a Jana Nepomuckého z roku 1723. jedná se původně o barokní kapli, která byla v 19. století novogoticky přestavěna. Kaple je drobná čtvercová stavba s půlkruhovou apsidou a polygonální zvoničkou. Dveře i okna jsou hrotitá. V nice ve štítu se nachází za skleněnou ochranou soška svaté postavy.

Období sedmileté války

Obcí prošlo za sedmileté války (1756–1763), což byl rozsáhlý ozbrojený konflikt mezi ústředními evropskými mocnostmi 18.

století pruské vojsko, které nedaleko obce svedlo bitvu u Lovosic. O konkrétním zapojení obce nejsou známy žádné záznamy, je však pravděpodobné, že se v souvislosti s přezimováním pruských vojsk obec musela s přítomností mnoha tisíc vojáků nějak vypořádat.

Období Josefa II

Císař Josef II. se po smrti své matky o rok později stal českým králem (nikdy nebyl korunován). A právě roku 1780 nařídil, aby byla proti pruskému nebezpečí na došsanském panství konečně založena plánovaná pevnost (měření započata 1764). V únoru 1780 postoupil klášter vojenskému eráru svou ves Německé Kopisty, která byla (částečně spolu s Trávčicemi) zbořena a přemístěna do nynější polohy (takéž bylo vykopáno nové koryto řeky Ohře až do Litoměřic). 10. října 1780 položil Josef II. osobně základní kámen k pevnosti nazvané po jeho matce Teresienstadt - Terezín.

O přeložení obou vesnic, které se neobešlo bez odporu starousedlíků, zaznamenal obšírnou zprávu bohušovický farář P. Heřman Kotěšovský v pamětní knize farní. Teprve po vykázaní míst velitelem vojenského ženijního sboru ze Steinmetzů a nařízení krajského ze Schönau obyvatelé ustoupili. V bohušovickém zápise se mluví o tvrdošíjnosti usedlíků, zdá se však, že výkup a náhrada nebyly ve stejném poměru a dělo se tak ke škodě majitelů. Základní kámen k č. 1 a 2 v Německých (Nových) Kopistech byl položen 19. dubna 1781.

Roku 1781 vydal Josef II. patent toleranční (evangelické církve jsou nyní tolerovány) a patent o zrušení nevolnictví (poddaní už nejsou připoutáni k půdě; bez souhlasu lobkovické vrchnosti lze

odejít do měst, ženit se mimo hranice panství, dávat děti do škol; zůstává však nadále robota a vrchnostenské soudnictví).

V roce 1782 přešla ves pod náboženskou matici, od níž ji koupil plukovník Jakub Wimmer, který působil při výstavbě terezínské pevnosti. Na lepší časy se tak začalo v Brňanech blýskat teprve koncem 18. století. Plukovník Jakub Wimmer z obce udělal své sídlo a nechal v ní postavit i jednopatrový barokní zámek s mansardovou střechou a trojúhelníkovým štítem. Dalším majitelem panství se pak roku 1804 stal Jan Antonín Lexa z Aehrenthalu, syn vojenského dodavatele povýšeného do šlechtického stavu, kterému mimo jiné patřily i Hrubá Skála, Valdštejn a Trosky.

Jakub WIMMER

Jakub Wimmer, svobodný pán z Wimmeru (25. ledna 1754 Praha – 13. ledna 1822 Praha) byl český podnikatel, velkostatkář, mecenáš a dobrodinec, povýšený do šlechtického stavu. Podle Ottova slovníku naučného byl také plukovníkem c. k. armády.

Pocházel ze zámožné pražské obchodnické rodiny a po studiu u jezuitů vstoupil do císařské armády. V bojích s Pruskem se vyznamenal, dosáhl důstojnické hodnosti, a z armády odešel. Od roku 1779 byl pověřen organizací dopravy při stavbě tereziánské pevnosti a roku 1801 byl povýšen do šlechtického stavu. V době napoleonských válek měl na starosti organizaci celé armádní dopravy a v rakouské armádě vybudoval příslušné oddělení.

Při této činnosti získal značné jmění a koupil statky Lenešice, Malé Bubny, Nusle, Vršovice, Zdikov, Vatětice a palác Platýz na Starém Městě v Praze. Dřívější královské vinice v místech dnešních Vinohrad, které se v té době už nežívaly a pustly, proměnil ve veřejný park a podobně zvelebil i přilehlou část Nuslí. Byl majitelem Wimmerova paláce (Rytířská 18, zvaný též dům U zlatého kola). Jeho jméno nesl také palác Porgesů z Porthheimu (Národní 37, bývalý Desfourský), kde roku 1800 hostil slavného ruského vojevůdce Alexandra Vasiljeviče Suvorova.

Nechal zhotovit (Wimmerovu) kašnu (realizoval sochař František Xaver Lederer), která stávala před palácem na Národní třídě. Ta byla později několikrát přemístěna (na Jungmannovo náměstí, Betlémské náměstí, poté stála ve Vrchlického sadech před Hlavním nádražím), nakonec však byl originál z důvodu vandalismu přemístěn do Lapidária Národního muzea. Kopie kašny je dnes umístěna na Uhelném trhu poblíž zadní strany paláce Platýz.

Stopa Jakuba von Wimmera v Brňanech

V Brňanech byl postaven na konci epochy vrcholného baroka a začínajícího klasicismu zámek, jehož vznik časově spadá do druhé poloviny 18. století. Areál zámku byl vystavěn Jakubem von Wimmer, starší počátky někdy spojovány ještě s državou došanského kláštera před rokem 1782. Nejmladší úpravou byla na počátku 20. stol. secesní přístavba, která určila konečný ekлекtický vzhled.

1779 - Vznik

Ves koupil Jakub Wimmer, český podnikatel, velkostatkář, mecenáš a dobrodinec, který se účastnil výstavby nedaleké tereziánské pevnosti. V Praze mu patřil Wimmerův palác, který je v roce 2018 také prázdný. Z obce udělal své hlavní sídlo a nechal v ní postavit i jednopatrový barokní zámek s mansardovou střechou a trojúhelníkovým štítem.

1804

Dalším majitelem panství se roku 1804 stal Jan Antonín Lexa, kterému mimo jiné patřily i Hrubá Skála, Valdštejn a Trosky. Členové jeho rodu vlastnili Brňany až do roku 1918 a podíleli se i na stavebních úpravách zámku. K objektu například přistavěli nové secesní křídlo.

1918

Po vzniku Československa se majitelé Brňan často střídali.

1948

Roku 1948 připadl zámek státu.

5/1958

Památkově chráněno od 3. 5. 1958.

Koncem minulého století v záměčku pobývali chovanci tehdejšího Okresního ústavu sociálních služeb.

1989

Od roku 1989 byl záměček prázdný. potomci posledních vlastníků sice získali po roce 1989 sídlo zpět, na nutné opravy se jim ale peníze najít nepodařilo a v roce 2007 nabídli záměček k prodeji. Zámek se potomci původních majitelů snažili prodat prostřednictvím několika realitních kanceláří za cenu cca 7 milionů Kč.

2019

V roce 2019 Barokní záměček v Brňanech, který byl původně v soukromých rukou, vydražila v soudní dražbě obec a to za výrazně nižší částku, než byl odhad 3,56 milionu korun.

Intermezzo - Aehrenthalové (Lexa von Aehrenthal) rozhodně nepatřili k tradiční šlechtě, Jan Antonín Lexa byl za sedmileté války zásobovatelem rakouské armády (hlavně obilím), 9. června 1790 povýšen do šlechtického stavu, zvolen byl přídomek von Aehrenthal (tj. "Klasodolský", snad na památku dodavatelství armádě, ve značku pak tři obliné klasy, Ähre - klas). Už 1804 koupil za sumu 800.000 fl. tehdejší vídeňské měny panství Doksany, před smrtí pak koupil od Valdštejna i daleké panství Hrubá Skála, kde se kupř. narodil nejvýznamnější člen rodu, Janův pravnuček Aloys Leopold hrabě Lexa von Aehrenthal (+ 1912), rakouský diplomat a ministr zahraničí Rakouska-Uherska. Ministrova manželka maďarská komtesa Paulina Széchényi ze Sárváru a Felső Vidéku zemřela v Doksanech až 14. srpna 1945, tou dobou již byl jejímu synovi Johannovi majetek konfiskován dle dekretů prezidenta

republiky (dokšanské zámecké budovy přecházejí do státní správy, uživatelem se stává MZe).

Členové jeho rodu vlastnili Brňany až do roku 1918, přičemž se podíleli i na stavebních úpravách zámku. K objektu například přistavěli nové secesní křídlo. Soukromým majitelům patřil zámek až do roku 1948, kdy se stal majetkem státu. Po roce 1989 byl navrácen posledním majitelům, kteří ho v roce 2019 prodali obci, která ho postupně opravuje. Zámeček je kulturní památkou zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek pod rejstříkovým číslem ÚSKP 16907/5-1935.

Ze starých zápisů se dovídáme i některé místní zajímavosti o počasí, živelních pohromách i o úrodě nebo nemocech.

V letech 1270 a 1272 zasáhla klášter opět velká povodeň, když se rozvodnila řeka Ohře.

V r. 1432, kdy naše krajina byla sužována náboženskými boji, došlo k povodni na řece Ohři a bezprostředně po ní nastalo velké sucho. Od 23. dubna 1432 nezapršelo po dobu více jak dvou měsíců. Po sv. Janu nastala obrovská vedra, že dobytek hynul hladem a žízni a i lidé umírali. Teprve po třech týdnech prý došlo k prudkým lijáčkům, které trvaly jedenáct dnů a rozvodnily jak Ohři, tak blízké Labe. Voda v tom čase sebrala úrodu z polí, luk, podemlela chalupy, některé z nich odnesla a nadělala množství škod.

Zánik obce Peleš

Poohří kolem Doksan bylo vždy záplavovou oblastí a mnohé vesnice kvůli velké vodě v průběhu dějin zanikly. Jednou z nich,

ķterou smetla velķķķ voda roku 1461, je obec Peleš, leķící pŕvodně vedle Brňan. Ķlášter tehdy voda poznamenala téķ. Byl ķvŕli ní pozměněn tok řeky, a to přes obecní dvŕr Jana Pelešského. Ķako zadostiučinění mu ķlášter dává ostrov zvaný Hradětín, leķící mezi strouhou Brňanka a jiným ostrovem Jana Pelešského. Navíc dostává i dvŕřiště v Peleších a pŕislib, že mu ķlášter uhradí či opraví jakouķoliv šķodu, ķterou by mu voda v budoucnu zpŕsobila. Źivelní ķatastrofy se tedy nevyhýbají ani Doksanŕm, a i pro ně znamenají dalķí vŕdaje.

Uplynuly desítky let a v r. 1501 se dostavila dalķí obrovská pohroma. Nebývalou povodní byla brňanská osada zcela zničena a lidé si tenķrát sotva zachránili holý Źivot.

Podobně v ěervenci 1523 následķem vytrvalých dešťŕ se vylila Ohŕe z bŕehŕ, odnesla ornou pŕdu a zničila ũrodu na polích.

Těķķķ ěasy pŕinesla obci i třicetiletá vālķa, ķterá probíhala v letech 1618 až 1648. Ves byla vypleněna a později švédskými vojsky i vypálena, podobně jako dalķí vsi v okolí. V těchto strastiplných létech došlo v r. 1638 ķ velké neŕodě a hladu.

Roku 1726 pak nezaprķelo a přes Ohŕi v Brňanech se dalo pŕejít pěšky z jednoho bŕehu na druhý. V roce 1814 panovala zase uķrutná zima, ķterá trvala až do měsíce bŕezna, ķdy teprve povolila. Dne 14. bŕezna toho roku došlo ķ tak strašnému větru, že lāmal stromy, ničil střechy pŕíbytkŕ a zpŕsobil na majetķu mnoķství šķod. V roce 1874 panovalo zase velké sucho. Na polích uschlo osení a obilí, pokud vzešlo, bylo ho jen posķrovnu. U dobytķa se v tomto parném a neŕodném roce objevil mor. V říjnu pŕy byla obrovská

nouze o vodu, která se stala vzácnou a řeky Labe a Ohře téměř vyschly.

Ještě jednu zajímavost zaznamenávají staré zápisy. Jedním z představených kláštera dokšanského byl i probošt Sigmund Kohel pocházející z Brňan. Čest své rodné obci nedělal a byl pro své jednání hraničící s bezohledností nenáviděn poddanými dokšanského panství. Sedláci vůči němu cítili dokonce takovou zášť, že klášter roku 1604 přepadli a vyloupili. Probošta Sigmunda svázali, zbili a polomrtvého dopravili na pražský Strahov. Do Dokšan se pak už nikdy nevrátil.

Josef Malínský:

Josef Malínský (též Malinzký, vlastním jménem Maličský, psáno Maliczky) nar. 14. března 1752 v Brňanech, zemřel 9. července 1827 v Praze. Byl český sochař a řezbář tradice baroka a klasicismu.

Anno 1751						
7 Februarij	Nathias Legitimus	Joannes Wenceslaus Diwetz Elisabetta	Joannes Zapet Omnes	Josephus Malicki Wicromia Tacheciana Bernina	Joanna	Vermodus Wolucka
22 Februarij	Nathias Legitimus	Wenceslaus Zelenska. Rosalia	Nathias Lechick Graufhorin	Nathias Kral Solana Elisabetta Codic Ka	Joanna	Piem
15 Aprilis	Elisabetta Legitima Subri	Martinus Witasch Rosina Joanna	Elisabetta Tacheciana Omnes Bernina	Elisabetta Marghiana Paulus Witasch Bernina	Joanna	Piem + profectus
14 Julij	Paulus Legitimus	Joannes Zapet Catharina	Paulus Witasch Omnes Bernina	Wenceslaus Diwetz Catharina Hordowa Bernina	Joanna	P. Vermodus
Anno 1752						
7 Januarij	Anna Legitima	Franciscus Marsch Augusta Bernina Rosalia	Rosina Goldiana Bernina Bernina Bernina	Beatrix Fromadova Bernina Bernina Bernina	Joanna	P. Vermodus
14 Martij	Josephus Witasch Legitimus	Josephus Malicki Elisabetta	Georgius Josephus Marsch Omnes Bernina	Wenceslaus Diwetz Bernina Tacheciana	Joanna	P. Vermodus
27 Martij	Anna Legitima	Wenceslaus Diwetz Sorothea	Wronika Tacheciana	Catharina Gaspiana Josephus Malacki	Joanna propter infirmam onem agere	P. Franciscus Ulrich Cappellanus Bernina

Narodil se v obci Brňany. V letech 1771 – 1780 se vyučil v Litoměřicích u sochaře Antonína Wytkupa. Odešel do Prahy, kde se přizemil do rodiny hostinských. Brzy získal povolení k hostinské živnosti a otevřel si sochařskou dílnu. Zároveň byl sběratelem umění, jak dosvědčuje na jeho portrétu v pozadí antická mramorová plastika Ilionea, původem ze sbírek císaře Rudolfa II. Sochařem se stal také jeho mladší bratr Pavel Malinský. Jejich spolupráce dosud nebyla vyjasněna.

V počátcích se věnoval řezbě ze slonoviny (příklad se dochoval ve sbírce ÚPM Praha), z mořské pěny a ze dřeva, což se projevilo i v rukopisu jeho pozdější kamenosochařské tvorby.

Jeho první sochařské práce byly ovlivněny uměleckou tradicí českého barokního sochařství 18. století rodin Platzerů a Prachnerů. Jako nejvýraznější příklad může sloužit socha tzv. Podomka (po roce 1805) ze zbořeného Thunova paláce čp. v

Jungmannově ulici v Praze, dnes ve sbírce Lapidária Národního muzea. Pro Thuny tesal také některé plastiky v parku jejich usedlosti Cibulka v Praze-Košířích. Dále vytvořil roku 1810 sochu Studenta, dnes uloženou ve sbírce Národní galerie. V klasicistní stylové poloze své tvorby se inspiroval především antickými vzory řecké a římské. Na rozdíl od jiných pražských sochařů té doby nebyl tolik ovlivněn římským ani vídeňským akademismem, ale více usiloval o realistické pozorování a měl smysl pro slohovou čistotu.

Svůj obdiv k antickému ideálu krásy zhmotnil především ve veřejném prostoru v monumentální kamenné plastice z pískovce. Jsou to např. kašna v Josefově podle náčrtu Josefa Berglera z roku 1817 a četné figurální náhrobky. Jeho pravděpodobně nejznámějším dílem je náhrobek pražského biskupa Erazima Diviše z Kriegerů v ambitu poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi z roku 1793, na němž je zpodobena anonymní truchlící postava s pláštěm přehozeným přes tvář. Inspiraci lze hledat v náhrobcích Habsburků z kapucínské krypty ve Vídni. Náhrobek Barbory Schrenkové, vztyčený po roce 1791, je zřejmě prvním, jehož figurální kompozice zemřelé ženy v dobovém oděvu a s vlastními dětmi vychází z reality. Obdobně reálnou kompozicí se vyznačuje žánrová scéna na náhrobku Antonie Nádherné v Chotovinách na Tábořsku, tou překonává dosud klasicistní formu přístěnného trojúhelného obelisku s figurální stafází. Tělo zemřelé na něm zcela zakrývá deka a oplakávači jsou dva truchlící členové rodiny, nikoliv anonymní géniové nebo andělé. Dále je Malínský autorem několika náhrobků na Malostranském hřbitově, mimo jiné i svého vlastního, na Olšanském hřbitově v Praze, dále na hřbitovech v Mladé Boleslavi, na Benešovsku u zámku Líšno, v Nesvačilech nebo na městském hřbitově v Českém Krumlově.

Významné jsou Malínského kamenné reliéfy, sloužící jako domovní znamení v Praze, kamenný reliéf tří sedláků v krojích vytvořil pro dům čp. 397/I U tří sedláků v Provaznické ulici 13 na Starém Městě, a starozákonní dvojici mužů nesoucích hrozen (Aron a Kaleb) pro dům čp. 227/I U modrého hroznu v Husově ulici 17, rovněž na Starém Městě Pražském. Pro dům čp. 166/III U zlaté studně v dnešní ulici U zlaté studně 4 na Malé Straně zhotovil kolem roku 1820 model pro litinovou desku s reliéfem Setkání Krista a Samaritánky.

Škola Brňany

Dne 31. srpna 1924 se konalo slavnostní otevření nové školní budovy. V deset hodin dopoledne otevřel předseda místní školní rady pan František Švagrovský novou školní budovu za účasti četné veřejnosti a představitelů okresního školství.

Školní rok 1924/1925 začal 1. září 1924. Stav žactva v tomto školním roce činil 38 chlapců a 33 dívek, celkem 71 žáků. Prvním řídícím učitelem školy byl František Hayer.

Činnost školy byla z rozhodnutí Okresního národního výboru přerušena v roce 1977. Trvalo dlouhých 16 let než mohlo dojít znovu k otevření školy v Brňanech. Školní rok 1993/1994 byl slavnostně zahájen v budově školy dne 1. září 1993 za přítomnosti delegace Okresního úřadu v Litoměřicích vedenou přednostou panem Polem a zástupců obce v čele se starostou panem Františkem Houdou.

V současnosti již škola v obci nefunguje, v objektu č.p. 93 se nachází mateřská školka. K objektu samotnému i historii školy byla vedena kronika, která je doplněna a nemělo by valný význam ji v této práci opakovat, odkazujeme se tedy na znění informací

v Pamětní knize školy i Pamětní knize obce. Období od roku 1922 doposud pak bylo zachyceno v kronice, resp. v pamětní knize obce, kterou vedl nejprve od roku 1922 pan Průša, obuvník v Brňanech, který však jen vyhotovil poznámky, které v roce 1928 předal jeho nástupci Františku Hayerovi, řídícímu učiteli místní školy a ten poté v roce 1933 Jiřímu Preiningerovi, učiteli v Brňanech na jejichž práci se pokusím navázat. Tato Pamětní kniha byla digitalizována a je k nahlédnutí na stránkách obce Brňany.

50 léta

Vladimír Trunda

Jedním z místních pak byl i kat, který na dvoře pankrácké věznice popravil Miladu Horákovou. Tato část historie je zahalena stále oblakem tajností a mlhy, protože jména popravčích a jejich pomocníků nebyla dosud úředně zveřejněna. Mnohá jména dobrovolných katů z doby komunismu se však díky pracím badatelů a historiků dostala do povědomí obyvatel. To je i případ Vladimíra Trundy. Šlo o prvního kata nového režimu, který v zemi vládl od roku 1948 a byl doplněn 21. června 1950 dalším katem, Josefem Trojanem. Jen pár dní poté, 27. června 1950, byli na dvoře pankrácké věznice popraveni Milada Horáková, Závěš Kalandra, Oldřich Pecl a Jan Buchal. Nový kat se patrně na této popravě nepodílel (vyúčtování za popravu 4 osob provedl Vladimír Trunda)

Podle nepotvrzených svědectví se Trunda koncem 60. let bránil obvinění, že popravu vykonal osobně on, a tvrdil, že za ni sice vyinkasoval odměnu, ale provedl ji jeho pomocník. Nikde však není žádný záznam o tom, kdo by tímto pomocníkem měl případně být.

Zmíněný Vladimír Trunda musel jako kat skončit poté, co StB od svých donašečů zjistila, že se spolu s pomocníkem Albrechtem svými přivýdělký chlubí kolegům v tehdejších mladoboleslavských Automobilových závodech. Jejich „práce“ přitom měla zůstat v utajení. Později se měl stát vedoucím pohřební služby v Ústí nad Labem.

Trundu pak nahradil František Skořepa, angažován byl v listopadu 1950 a na svém seznamu má mimo jiné Rudolfa Slánského. Trojan a Skořepa přišli o svůj velmi specifický, ale v dané době lukrativní vedlejšák k 1. červenci 1954. Smlouvu s Generální prokuraturou poté získali již řádní zaměstnanci ministerstva vnitra Karel Krejzl, Václav Rejman a Vladimír Soustružník.

Intermezzo: Poprava Milady Horákové a dalších tří odsouzených se zařadila mezi největší justiční vraždy totalitního Československa a také nejvýraznějším symbolem bezpráví páchaného vládnoucí komunistickou stranou. Dvacátý sedmý červen se stal na počest popravených v kalendáři České republiky významným dnem, nazývaným „Den památky obětí komunistického režimu“.

60 léta

Přírodní poměry:

V šedesátých letech dvacátého století probíhal průzkum hydrogeologických poměrů České křídové pánve. V jeho rámci byl u Brňan proveden vrt, který v hloubce 928–990 metrů v permokarbonských sedimentech zachytil zdroj silně mineralizované uhličitě, chlorido-sodné vody se zvýšeným obsahem stroncia, barya

a lithia. Podle analýzy z roku 1967 voda obsahovala celkem 57,5 g·l⁻¹ rozpuštěných minerálních látek. Ve vodě tehdy bylo kromě jiných prvků rozpuštěno 20 456 mg·l⁻¹ sodíku, 30 072 mg·l⁻¹ chloru, 8,6 mg·l⁻¹ lithia, 13 mg·l⁻¹ barya a 2 mg·l⁻¹ stroncia.

Vzhledem k tomu, že další období jsou již alespoň z části zachycena v dobových kronikách a zápiscích na obci, končí tento přehled historických událostí, které se týkají obce Brňany právě tady a věřím, že by mohl posloužit jako výchozí bod pro další a mnohem hlubší bádání v historii obce.